

15.

27

DE VI
LEGVM ET DECRETORVM
IN TERRITORIO ALIENO

ILLVSTRIS I. CTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE

IOH. THEOPHILO SEGERO

EIVSDEM ORDINIS ET SVPREMAE IN PROVINCIA
CVRIAE ASSESSORE ATQVE ANTECESSORE

A. D. XXII. MAII AN. CIOIOCCCLXXVII

H. L. Q. C

DISPVTABIT

CAROLVS GODOFREDVS VVOLF

LIPSIENSIS

LIPSAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA

Car. m. Wolf

EXCELLENTISSIMO
ET
ILLVSTRISSIMO DOMINO
DOMINO
CHRISTIANO GOTTHELF
S. R. IMP. LIB. BARONI
A GVTSCHMIDT
SERENISSIMI DVCIS SAXONVM ELECTORIS
ADMINISTRO REI PVBLICAE GVBERNANDAE
ET COMITI CONSISTORIANO
PATRONO INDVLGENTISSIMO

Quanquam a mediocritate ingenii mei meaeque fortunae
alienum ac plane temerarium videbatur ad virum
interiore legum publicarum intelligentia spectatum,
OPTIMI PRINCIPIS amore singulari illustrem et rebus pro re
publica gestis immortalem accedere, eiusque perpetuam occupatio-
nem interpellare aut morari: tamen labantem animum trepidantem
que erigebat et firmabat incredibilis TVA, VIR EXCEL-
LENTISSIME, erga patrem meum TIBI addictissimum
indulgentia, qua non poterat non pro pietate et ingenuitate sua
laetari et gloriari. Accipe igitur, VIR ILLUSTRIS-
SIME, pro ea, quam optimus quisque et rei publicae amantissimus in TE
maxime amplectitur, humanitate tenuem hunc libellum, ipsi qui-
dem eius auctori, qui eum in meam potestatem tradidit, summa
TVA doctrina tamque praeclaro acumine visum non satis dignum,
sed grati animi ingenui que pectoris fidi-
ssimum interpretem, ac patere vel me, blandissimo quodam haereditatis beneficio, TVAE
tutela-
TVAE que liberalitati commendari. Quid enim ad exci-
tandum qualecunque meum ingenium efficacius, et ad vitae meae
futuram securitatem aptius contingere mihi poterit diuino TVO

patrocinio? Dedit enim TIBI indulgentissima mater natura tantam in vero videndo celeritatem et vim, ut nihil gloriosius sit, quam TIBI, iudici et aestimatori diligentissimo, amore usu que litterarum aliqua ratione probari. Ornauit TE eadem natura summa ad benefaciendum procliuitate, ea que mente, ut consilio ac fide multorum animos ad maiora audenda excitare amorem que rei publicae incendere velles. Euexit TE ad eum fortunae locum consiliorum Tuorum sanctissimus auctor et largitor Deus, ex quo, quos praesidio TVO haud indignos iudicares, auctoritate et dignitate ornare posses. Tali tamque excellenti litterarum morum que iudici, tutori, parenti, quis adeo est ab omni sensu laudis et verae pietatis alienus, ut non cupiat diligentissime commendari? Seruet TE spectator laudum TVARVM et auctor immortalis Deus in securitatem SPLENDIDISSIMAE TVAE DOMVS, vnde noua rei publicae decora felicissimis auspiciis surgunt, et in vtilitatem vniuersae patriae, quae TE amat atque amplectitur.

ILLVSTRISSIMI TVI NOMINIS

cultor et cliens deuotus

CAROLVS FRIDERICVS VVOLF

Constitueram de iure principis in alieno territorio *Instituti ra-*
agere, quod partim ex conventionibus gentium, *tio.*
aut quorundam populorum, qui, vt Germaniae
ciuitates, libertatem cum imperio miscuerunt, legibus
publicis oritur, partim vnusquisque necessitate metitur.
Sed quanquam certis finibus sic satis regi posse videba-
tur ea doctrina, vagi tamen multorum errores, iura pu-
blica magis ad libidinem exigentium, quam ad pacto-
rum normam atque naturae immutabilem legem, longam
et difficilem in *diffitis* locis persecutionem desiderabant,
non illam quidem huic tempori, quod exemplis in vtram-
que partem abundat, verum nostro breuis libelli in aca-
demicos vsus edendi consilio minus conuenientem.
Itaque eam partem argumenti selegimus, quae de
mutua alienarum legum obseruantia solet adiungi, et
a SAMVELE STRYCKIO disp. *de iure principis*
extra territorium cap. III. et IV. ab VLTRICO HVBERO,
cuius etiam commentatores consulendi sunt, *de iure*
ciuitatis lib. III. sect. IV. cap. I. ac praeter eos a mul-
tis iuris publici et gentium doctoribus, maxime vero
ab iis, qui de iuribus peregrinorum ac de conflictu
legum et statutorum exposuerunt, tractatur. Ex his
quidem vir summus IOH. NICOL. HERTIVS *de col-*
lisione legum sect. IV. quae tota ad eandem rem perti-
net, ipso que auctoris nomine commendatur, eximie no-
minat quatuor viros ante se in hoc argumento, cum iu-

dicio nec indiligenter versatos, ARGENTRAEVM ad
consuetudines Britannicas, NICOL, BVRGVNDVM ad
Consuetud. Flandricas, CHRISTIANVM RODENBVRG.
de iure, quod oritur ex statutorum vel consuetudinum discre-
pantium conflictu, disquisitione tractatui *de iure coniugum*
 praemissa, et CASP. ZIEGLERVM in *Dicaſtice*: additis
 tamen PAVLLI VORTII tractatu de statutis eorum
 que concursu et HENRICI COCCRII eruditissima dis-
 fertatione *de fundata in territorio et plurium locorum con-*
currente potestate tit. V. Post illos etiam IOH. LAVR.
 BILDERBECK tractationem non indoctam, vtrius loci
 statuta in diuerſorum conflictu potiora ſint (*Abhandlung,*
welchen Orts statuta in concursu cum aliis zu attendiren)
 nouissimae *Statutorum Cellenſium* editioni praemisit. Sed
 hi fere omnes in vna eadem que republica statutorum
 et consuetudinum conflictum non minus, ac colliden-
 tes diuerſarum gentium leges ab oculis habuerunt, vſi
 ideo magno numero argumentorum ad cauſſam no-
 ſtram inſtruendam parum idoneo. Nec alia mente in-
 terpretes iuris Romani ſoliti ſunt quaestionem noſtram,
 in commentariis ſuis ad *cap. VI. D. de euictionibus*, *conſt. I.*
C. de ſumma trinitate, *leg. II. Cod. quemadmodum teſtamenta*
operiantur, *conſt. I. C. vbi de criminibus agi oporteat*, *leg. IX. et*
X. C. de extraordin. criminibus atque alibi paſſim attingere.
 Quorum plerique ſic diſputant, vt de regum liberarum que
 ciuitatum controuerſiis ex Praetoris edicto decernere vel-
 le videantur. Etiamſi vero hodie conſtat, eſſe hoc,
 quod quaerimus, inter populos nulli communi impe-
 rio ſubiectos e ratione iuris gentium decidendum, non
 tamen legum principis in alieno territorio viſ iisdem
 omnino fundamentis atque initiis conſtituitur, e quibus
 caetera imperantium iura extra imperii ſui limitem ca-
 peſſenda

peffenda exordiuntur. Quin ipsae caussae, quae iudicium ex alienis legibus reddere vel cogunt vel suadent, tam variae sunt tam que multiplices, vt nec vna generali definitione colligi ac concludi possint, nec facile innotescant, nisi per rerum in foro obuientium exempla. Horum afferemus non nulla atque vnam maxime speciem contemplabimur. quae de tota re cogitandi differendi que occasionem dedit, positus primo loco principis, e quibus petenda sit eius decisio. Quemadmodum vero in fronte libelli coniunximus legum et decretorum vocabula, sic neminem male habebit in ipsa tractatione iudicum et magistratuum alterius regionis decreta instar ipsarum legum, ad quas ea conformata sint, et quarum vim iussu principis habeant, commemorari. Quicquid enim vel infimus iudex constituit ac decreuit, cum id iuri publico ciuitatis suae conuenienter fecerit, tanquam voluntas principis, qui nec ipse nec per alium iudicem minori illo superiore decreto eius mutauit vel aboleuit, merito obseruatur. Neque hoc praefari omitam, tamen liberarum gentium inter se inuicem iura respeximus, potissimum tamen de mutuis populorum Germanicorum officii et obligationibus iure publico Imperii confirmatis disputationem haberi.

I

HUBERVS quidem, vt hoc caput iuris gentium explicaret, praemisit fundamenti loco positiones tres, quarum prima est: *leges cuiusque rei publicae tenent obligant que cunctos eidem imperio subiectos, nec ultra: secunda; pro subiectis habentur, quicumque in territorio cuiusque ciuitatis reperiuntur, quam diu illic commorantur, quod vt euident sua sponte, sic a Romanis affirmari in l. 7. §. 10. P. de interditi*

Ex regula iuris publici nulla legis extra territorium latioris potestas. Duae positiones Huberi laudatae.

his et relegatis. Vtramque veram esse nemo negauerit. Cum enim non natura, sed pacto constituantur imperia, ad necessitatem obtemperationis legibus praestandae subiectione opus est: posito autem territorio, in quo sedes ac domicilium imperii collocatum sit, quod populus potestate sua ita munierit, ut quisquis eius fines ingrediatur, aut maiestati imperantis ultro subesse, aut bellicam vim ultionem que metuere debeat, consequens est, ut aduenae etiam atque hospites per omne tempus commorationis suae imperio regionis contineantur. Nec personae tantum huic iuri summae potestatis subsunt, sed res etiam in territorio omnes, siue ciuis, siue extraneus eas possideat. Licet igitur pro consilio ciuitatis ad securitatem rei publicae procurandam tam hominibus, quam rebus legem praescribere, ciuium et aduenarum negotia ordinare, ius illis aequabiliter dicere, omnes inter eos lites, ne tandem exardescant priuata bella, compescere, iniurias publice vel priuatim factas ulcisci. Quarum legum sententiarum que vim exteris hospitis princeps vel populus nullo iure debilitabit atque infringet, nisi ob manifestam iniuriam publicae auctoritatis abusu sibi forte suis que ciuibus illatam atque ob intolerabilem iuris in suos statuti iniquitatem *).

Nam

*) Bene V A T T E L I V S *Iur. Gentium* Lib. II. Cap. VII. *Le prince ne doit donc intervenir dans les causes de ses sujets en pays étranger, et leur accorder sa protection, que dans les cas d'un deni de justice ou d'une injustice évidente et palpable, ou d'une violation manifeste des regles et des formes, ou enfin d'une distinction odieuse, faite au préjudice de ses sujets ou des étrangers en général. La cour d'Angleterre a établi cette maxime avec beaucoup d'évidence, à l'occasion des vaisseaux Prussiens saisis et déclarés de bonne prise, pendant la dernière guerre. Voyez le rapport fait au Roi de la Grande-Bretagne par le chev. Les, le Dr. Paul, le chev. Ryder et. Mr. Murray.*

Nam et exteris gentibus sancta esse debet vnus cuiusque populi in territorio suo potestas, et quicquid intra iustos imperii limites sine fraude et violatione iuris gentium statuitur ac decernitur, pro iure haberi. Nec interest, ipse princeps, an constitutus ab eo magistratus et iudex peregrinorum causas contra ciues suos vel subditos lege agentium audiverit ac diremerit, cum, quod hic iussu vel mandato imperantis facit, et princeps ratum habet, tanquam decretum ipsius principis valeat. Haec vero omnia in vulgus nota. Sed forte secunda Huberi regula amplianda videatur. Nam saepe accidit, ut peregrini, qui patria sua nec pedem mouerunt, alterius populi leges vereri debeant: ut puta, cum a ciuibus eius aliquid petunt actores que reorum forum sequuntur. Tum enim etsi per procuratorem litigant, legibus tamen in iudicii loco propositis, iudicialiis certe, per ipsum procuratorem se eius rei causa subiiciunt. Itaque parum abest, ut in hac specie pro subiectis habeantur, qui nec ciuitati nomen dederunt, nec in territorio eius reperiantur. Verum facile animaduertitur, in ea causa litem magis, quam extraneum litigatorem arbitrio iudicis summitti. Qua ratione etiam reges et liberae ciuitates, qui a priuatis aliquid petunt, apud eorum magistratus iure experiuntur. Nec noua erat aut insolens Anglorum in proximo cum Gallis bello postulatio, ut, qui contra ius gentium et contra legem regis ac populi Anglicani maritimis excursoribus se laesos existimarent, naues suas apud architalassos, quibus causae cognitionem populus demandasset, reposcerent. Miror, id rationibus iuris gentium aduersum videri viro doctissimo, qui eo tempore de obligatione neutralium scripsit. Qui a priuato aliquid petit, priuati iudicem adeat, nec de iniuria populi de vtriusque iure cognituri ante sententiam conqueratur. Hoc igitur

igitur extra controuersiam est, posse principem intra fines imperii sui ius dicere et leges statuere. Sed, quod contraria ratione efficitur, nec aliis argumentis indiget, vis quoque legum, iisdem contenta limitibus, regionem imperantis ordinarie haud egreditur atque extra territorium ius dicenti, (quae regula populorum scitis et institutis ad iudices in partibus integri territorii subordinatos sapienter producta, et hoc sensu a PAVLLO *Cap. XX. D. de iurisdictione* tradita est) impune non paretur. Quisquis princeps vel populus iubendi reddendi que iuris in loco non suo potestatem usurpat, contra ius gentium agit, aut si et ipse et laesus, veluti Germanici populi, communem supra se regem et iudicem habent, ex iuris publici rationibus fit violati territorii reus.

II

*Exceptionum
a regula fun-
damentum.
Tertia Hube-
ri positio re-
prehensa.*

Non igitur, nisi extra ordinem, quamvis frequentissime, accidit, ut leges principis iudicum que decreta vim suam in alieno territorio exserant. Cuius exceptionis a regula fundamentum firmissimum collocaturus HUBERVS l. l. §. 14. adiecit duabus positionibus, quas laudauimus, tertiam aequae, ut arbitrabatur, indubitatae hisque verbis conceptam: *Summae potestates cuiusque rei publicae indulgent sibi mutuo, ut iura leges que aliarum in aliarum territorii effectum habeant, quatenus sine praeeiudicio indulgentium fieri potest.* Quo posito omnem rem ad liberam gentium voluntatem facultatem que reduxit, necessitatem alienae legis obseruandae atque ex ea vel decernendi vel id etiam, quod secundum eandem alibi iudicatum sit, exequendi omnino sustulit. Quin ipse gloriatur, hoc exemplum euidentissimi argumenti esse ad probandum, quod ius gentium re vera distinctum sit a iure naturae, quod ad hanc quaestionem nullo modo

modo referri liceat: castigatus ideo ab HERTIO (l. 1. §. III.) iuris gentium sagaciori prudentiori que, quam vt sola populorum conuientia id efficaciter niti aut solis exemplis adstrui concessisset. Melioribus et validioribus ratiociniis ex prima et secunda sua positione rem deducere poterat VLRICVS HYBERVS. Etenim cum leges rei publicae teneant obligent que cunctos eidem imperio subiectos, nec vinculum obligationis civilis soluatur in eo, qui animo reuertendi in aliud territorium meat, aduenae tamen siue exteri, vel transeuntes vel negotiorum suorum causa ad tempus in ciuitate commorantes, pro subditis temporariis, quo nomine eos appellauit GROTIVS I. B. P. lib. II. cap. 2. §. 5. et cap. II. §. 5. habeantur: consequens est, vt vnus cuiusque ciuitatis princeps nec suis in alieno territorio peregre versantibus imperare desinat, nec adeuntibus loca imperii sui hospitibus aut ciuitati, cui adscripti sint, faciat iniustam vim, pro populi sui libertate et potestatis in finibus suis iure de actionibus rebus que eorum intra sui territorii limites sitis constituendo. Sic magnae istius societatis omnium hominum lex cum iure civili, sic vsus commerciorum cum securitatis publicae rationibus componenda. Non quidem conditionis peregrinorum affectionis que, qua ad exteram cinitatem referuntur, in ferendis legibus immemor erit princeps. Itaque pacis tempore nihil, quod cum ea antiquiore obligatione conuenire non possit, ipsis imponet: exoriente autem cum ciuitate eorum bello liberabit datam adeuntibus fidem mature que emigrandi et res suas, quarum vsus, salua re publica, permitti hostibus queat, secum ferendi facultatem concedet. Quicquid vero naturae atque humanae societatis legibus conuenienter de ipsis eorum que in territorio suo bonis statuerit atque decreuerit, id apud omnes

B

ratum

ratum esse atque sic obseruari oportet, ac si passionibus iustis hospites atque aduenae in idem hoc consensissent. Quid enim? Nonne ista consensio ipsa transgressione finium atque in regionem legislatoris aduentu declarata est? An nolle possunt, quod consequitur, qui voluerunt, quod antecessit? Vno aduersus hanc rationem exemplo vteris facinorosorum, qui dum delinquant, profecto in poenam criminis comitem non consentiunt. Sed hos persequitur iusta vindicta, et qui aufugientibus receptaculum praebent, neque pro potestate imperii sui iniuriam alteri populo factam vliscuntur, vt discant iustitiam moniti, nec diuina naturae et gentium iura contemnere, vi bello que compelli possunt. Qua vero lege damnari debeat criminis in alio territorio reus factus, infra expediemus. In negotiis ciuilibus certum est, nisi licito pacto de singulari eorum forma conuenerit, vnum quemque leges loci, vbi ea peragat, respexisse atque in easdem consensisse videri. Saepe igitur domi ex aliena lege dicendum est ius, tanquam ex conuentione partium iure publico non improbata. Sed etiam quid facere licuerit in loco peracti negotii, quid non, animaduerti, obligationes domi natas atque exteri principis, cuius vbi rem fecit, lege impositas comparari et cum hac maxime cautione conferri oportet, ne quid temere in alterius fraudem a bono atque amico Principe permillum credamus. Id si fiet et quas princeps leges a ciuibus suis domi duntaxat, quas e contrario etiam foris atque apud externos custodiri voluerit, pariter que quid subditis etiam temporariis, quid ciuibus tantum praescripserit is, in cuius territorio commoretur hospes, considerabitur, rariores erunt legum decretorumque contentiones, quae conciliari non possint, vix fere, nisi in clandestinis commerciis, quorum licentiam gentes apud
 externos

exteros sibi nimis indulgent, inter amicos et foederatos populos obuenturae. Cuiuscunque vero alterius ciuitatis legi se res que suas ciuis vel subditus temporarius subiecerit, ex ea princeps haud grauate iudicium reddet, atque alibi etiam ex aliis, quam ex suis legibus contra ciuem suum vel rerum in territorio suo reperiundarum dominum iudicata exequi rogatus decentibus precibus non morabitur, dum nihil in fraudem imperii sui et cum rei publicae damno atque iniuria conuentum decretum que apud exteros animaduertat. Extra quam causam vt alienis legibus honos sit, non mutua gentium beniuolentia et vario incerto que vsu iudiciorum obtinetur, in quo tanti iuris lubricum fundamentum Huberus ponit, sed legis naturalis necessitate, ratione ad commerciorum peregrinationumque libertatem, imprimis vero ad facultatem ciuium, dum ne quid ex publico iure corrumpant, conuentiones quaslibet ineundi, atque ad eorum hodiernam licentiam binarum adeo plurium ve ciuitatum ciues se se constituendi accommodata, efficitur.

III

Bene hoc intellexerunt Romani, qui odii peregrinorum immerito accusantur. Etsi enim eos antiquissimo verbi vsu hostes appellauerunt, tanta tamen non modo erga socios eorum libertas fuit, vt multis *αυτονομίαν* siue ius suis legibus viuendi relinquerent, sed etiam aduersus eosdem, quin erga caeteros quoque aduenas atque hospites e regionibus ab imperio Romano liberis, qui omnes peregrinorum nomine, omne hominum in imperio genus praeter ciues complexo, continebantur, tantum aequitatis studium, vt Praetor etiam peregrinus tum ob multitudinem negotiorum et peregrinorum in vrbe frequentiam,

Romanorum in iure ex legibus aliarum ciuitatum dicendo liberalitas. Obiter origo erroris in nomine iuris gentium notatur.

cum facillioris usus alienarum legum causa, quam qui ab urbano Praetore cotidie in causis civium occupato adeo que iuri civili nimis assueto sperari posset, sexto seculo ab urbe condita crearetur. Sane non ex edicto urbani peregrinum Praetorem ius dixisse, hodie constat, atque dubitationem omnem doctissimis disputationibus sustulerunt IOH. HENR. MYLIUS (ap. REITZIVM in *excurs. ad Theophilum*) et FRANCISCUS CAROLVS CONRADVS *Pererg. I. 1.* Inprimis vero CONRADVS ostendit, ius peregrinis scriptum non tantum ex iis legum Romanarum capitibus, quae apta essent peregrinis ad eos que transferri possent, deinde ex iure naturali et gentium, verum etiam ex sua cuiusque civitatis legibus. Quod ob infinitam diversarum civitatum et legum multitudinem sic intelligi debet, ut cuiusque peregrinae legis, ad quam partes se conformassent, observationem publico edicto promissam existimemus. Atque hoc maxime Romani appellabant iure gentium iudicare, quibus ius gentium totuplici sensu venit, quotuplici ipsam gentium apud bonos et probatos auctores verbum, modo pro familiis siue corpore familiarum eiusdem nominis et stemmatis gentilitii, modo pro hominibus, ut Gallorum *gens*, ceu patet ex nomine iuris gentium, quod sana ratio inter omnes homines aequae constituit, et quod partim apud omnes peraequae custoditur, partim usu exigente et humanis necessitatibus introductum est, modo pro populis et civitatibus acceptum. Nec vero iis videbatur naturam et rationem sequi, qui in causis peregrinorum ex iure Quiritium civili, cuius usum soli ciues habebant, non decidendis, suum sensum atque ingenium sequeretur, sed qui cuiusvis gentis vel civitatis legem partibus in negotio contrahendo propositam diligenter consuleret ex ea que sententiam ferret. Quod

fi

fi legis singularis obseruatio in contractu perfecto non apparebat, neque ostendebatur, sollicitè vsus plurimarum gentium hominum que explorabatur, non ignorantibus Romanis, homines fere ad aliorum exemplum sine magna legum naturalium pensitatione et cura actiones suas componere. Vnde nata est quorundam recentiorum opinio, apud veteres ius gentium omne in moribus positum, nec necessariam eius rationem intellectam fuisse. Quos sane mille melioris sententiae testimonia in vetustis auctoribus obuia de ea opinione detrahare potuissent. Parum abest, quin mihi HVBERTVS ius gentium, ex quo quaestio nostra decidenda sit, a iure naturae distinctum statuens, vetus iuris gentium apud Romanos nomen, ex quo peregrinis ius dicebatur, in libris iuris ciuilibus et aliis locis classicis non intellexisse videatur.

IIII

Vnam et solam rationem iuris gentium in caussis peregrinorum obseruandi diximus hanc esse, quod originarie omne imperium omnisque iurisdictio consensu nitatur. §. III. Ante igitur, quam legum faciemus partitionem, quid in vnoquoque genere iuris sit, iudicaturi, videamus, vtrum euenire possit atque vsu gentium interdum eueniat, vt, qui in alieno territorio degit, totus non territorii, sed sui populi vel principis legibus subsit: in quo nemo dubitet vim legum extra territorium cerni. Et generatim dicendum est, quem conditione plenae libertatis ab imperio suo accepta princeps in territorium suum admittat, altera ciuitas in potestate retineat, in hoc ciuitatis suae ius atque omnium legum domi scriptarum, quibus nec tacite nec expresse solutus sit, auctoritatem valere. Inde est, quod legati hodiernis gentium moribus

Alienae legis auctoritas in legatis aliis, que per sonis liberis a potestate eius, in cuius territorio sunt.

ab omni imperio ciuitatis, ad quem missi sunt, eximuntur. Cuius rei consultissimam rationem, populi mittentis utilitatem, agnosco, naturalem et absolutam necessitatem non video. Quo laudabilior et praestantior opera est CAROLI FRIDERICI TREITSCHKE, viri consultissimi nobis que amicissimi, libro doctissimo nuperrime palam edito (*Versuch einer Bestimmung und Beantwortung der Frage: Ob die am Kayserlichen Hofe residirenden Reichstaendischen Gesandten der Gerichtsbarkeit des Reichshofraths unterworfen sind?*) legatorum a Proceribus Imperii ad Curiam Imperatoris immunitatem ab Iudicio Imperii Aulico non tantum iure publico naturali, quamuis etiam illo eam defendi et confirmari statuat, sed maxime singulari Imperii lege asserentis. Sane Archimareschallus Imperii antiquo suo priuilegio istis ad Caesarem legatis eorum que comitibus per aulae Caesareae Mareschallum ius dicendi renunciauit, nec testimonio legis regiae D. Caroli VII. Francisci I. atque Augustissimi Imperatoris Iosephi II. art. XXV. §. 7. firmari et approbari potest, eam iurisdictionis partem, quam ipsi Principes in suum quisque legatum eius que comites et familiam sibi dudum vindicauerant, ad Consilium Imperii Aulicum esse translata. Igitur praeter legatos Statuum ad conuentus Imperii publicos, in quibus Serenissimus Archimareschallus antiquam iuris dicendi potestatem per vicarium suum exercet, (quos vero iurisdictione ciuitatis, vbi aguntur comitia, sicut legatos ad aulam Caesaris et quicquid Caesaris, non Archiducis causa Vindobonae est, ab Archiducis Austriae potestate exemptos, itaque hos etiam alii, quam legi in territorio scriptae parentes videmus) omnes siue a Caesare siue a Statibus vel gentium vel imperii publico iure missi legati, cum Statibus etiam pro libertate sua ius legationum omne plenissi-

nissime concessum confirmatum que sit, a iurisdictione eius, ad quem missi sunt, plenaria exemptione fruuntur, adeo que non territorii, in quo legationis causa commorantur, sed principis vel ciuitatis mittentis legibus subsunt. Idem etiam iuris in eo esse, qui conquirendorum militum causa in alienum territorium admittatur, ingeniose nuper, ut solet, doctissimeque defendit vir dignitate atque eruditione perillustis IOH. CHRISTIAN. GVILIELM. de STECK. (*Ausführungen politischer und rechtlicher Materien. IX.*) Sed vereor, ut ullus princeps militem alterius, milites suo principi conducturum, hac immunitatis atque exemptionis lege sit admissurus: tacite hanc conditionem pacto admissionis inesse, pace tanti viri, nego et pernego. Facilius quemlibet mercatorem emendi causa territorii fines ingressum a potestate principis ibi regentis immunitatem pronunciamus: minori sane cum periculo rei publicae. Sed utique est in militibus tempore pacis etiam singulare atque insigne exemplum exemptionis a potestate eius, in cuius territorio sunt. Quodsi enim exercitui alterius vel parti exercitus princeps cum armis transeundi facultatem indulget, non potest voluisse eum exercitum omnia que alterius arma in suam potestatem redigere, cum nec populi mittentis ea mens esse potuerit. Itaque in hoc milite omne sui principis ius ne minima quidem parte, quam non demiserit expressa conuentio, imminutum transitus etiam tempore atque in finibus territorii alieni valebit. Quid enim? Si potentiam et vires aestimes, totus populus transire videatur, ut non insipide vulgus, ex veteri more, populi verbum pro exercitu in vernacula retinuerit. Quemadmodum igitur ante constituta in territoriis ipsis imperia, qui medios inter exercitus vagi errabant, neminis alterius legi eo facto se subiicere videbantur, sic hodieque de imperio exercitus per

per alterius ciuitatis terras euntis statuendum est, ibi etiam aliena per loca in Principe sui populi duraturo. Sed ad singulos milites per alterius populi territorium meantes ea ratio non pertinet. Plane inter principes et populos conuenire posse, vt hic vel ille alterius ciuis in territorio alterius ab huius potestate liber atque exemptus sit, non ambiguum est. Sed vtrum cum vxore Principis alienigena cum que ipso Principe alterius populi, permiffum iter cum comitibus in alienis regionibus faciente, aut quatione cum aliis etiam id tacite conuentum intelligatur, non est huius loci disquirere. Non nullas eiusce modi quaestiones docte tractauit Cel. SCHOTTVS, collega notter, elegantissima disputatione *de vi legum ciuilium in subditos temporarios.*

V

Vfus regulatum Hertii in diuersarum legum contentione cum cautionibus quibusdam.

Verum in legatis et caeteris, quos lex conuentionis vni principis sui imperio subiicit, minor dubitatio est, leges non regionis, vbi ex eo pacto morantur, sed populi sui valere; maior in his, qui publicae in territorio potestati siue ad tempus siue perpetua obligatione subesse se profiterentur: tamen etiam legati in quibusdam priuatis negotiis contrahendis formam loci, in quo degunt, lege praescriptam vtiliter obseruant, atque vbi non legatorum modo, sed aliorum quoque forensium aut adeo ciuium iure frui volunt, vt v. g. mercaturam instituentes, etiam obseruare debent. Caue enim, legatorum aedes tanquam populi sui territorium consideres. Igitur vt e difficultatibus istis felicius nos expediamus, vtetur etiam regulis ab HERTIO l. l. constitutis, quae quidem in multis causis fallunt, ideo que videntur officium suum omnino perdere, sed ex quibus, si cum cautionibus quibusdam adhibean-

béantur, de diuersarum legum vſu atque auctoritate in noſtri et peregrini iuris conflictu non iniuſtum iudicium fiet. Id peregrini iuris nomen ne in alienum ſenſum detrahatur, haud vereor. Nam ex antea dictis ſatis apparet, non de iure peregrinae originis publice in ciuitatem noſtram recepto, ſed de lege alterius populi parte iuris noſtri non facta et noſtris cum legibus contendente hanc diſputationem inſtirui. Itaque arbitramur, tres modos, quibus fere homines ſummae ſe poteſtati ſubiiciunt, nempe vel ratione perſonae, vel ratione rerum, vel denique ratione actuum, in hac diſceptatione reſpiciendos; et

I. in iure perſonis directe ſcripto legem illius ciuitatis, cui perſona ſubiecta eſt;

II. in iure rerum ſoli, et quae illis comparantur, legem directo rei impoſitam, vbicunq; etiam locorum et a quocunq; actus celebretur;

III. denique in forma actuum et contrahendorum negotiorum legem loci, vbi aliquid factum ſit,

principaliter conſulendam eſſe exiſtimamus. Fallunt tamen hae omnes regulae I. in priuilegiis iuri noſtro publico aduerſantibus: II. in reſorſionibus iurium iniquorum. III. in conflictu diuerſarum interpretationum, quamuis authenticarum, vnus eiſdem qui legis in vtroque territorio vim habentis: IIII. in aeſtimatione criminum et poenarum non conuentione, ſed lege definitarum: V. denique in omnibus iis exemplis, in quibus oſtendi et confirmari poteſt, partes in legis proſiſtae obſeruationem, quae arbitrio eorum permittebatur, non conſenſiſſe, aut antiquioris obligationis cauſſa conſentire non potuiſſe. Quae ratio latius patet, quam vulgo creditur. Nam

si ab eo principe, cuius interest, suam legem seruari, is, qui se illi obstringere reuerentia legis maioris atque antiquioris nec debuerat, nec potuerat, ad id, quod ex ea debetur, praestandum nihilo minus cogitur, hoc aut vi fit atque iniuria, aut poenae nomine ob fidem promissione illicita violatam. Quo posteriori casu potest etiam alter princeps eundem hominem maioris poenae apud se reum vel bonis vel ciuitate multare, vel atrociores etiam poenas in eum forte receptum expedire. Fac legem esse in territorio scriptam, vt, qui militiae nomen det, auocatoris patriae suae epistolis postea non sequatur: illuc tamen militatum abiisse alterius rei publicae ciuem, sed vix relatum in numeros, exorto subito bello, a principe suae patriae, vbi ius ciuitatis retinuerat, auocari. Quis dubitet, et reditum iri prohibitum, et iustas in patria poenas non redeuntem esse mansuras. Postremo ne quid cautionis desideretur, etiam hoc addam: VI. quicquid in legum nostrarum fraudem a ciuibus nostris apud externos factum sit, aut VII. cum ciuium populi que nostri iniuria et in rei publicae nostrae detrimentum ab alterius ciuitatis magistratu vel principe statutum decretum que sit, id ratum in iudiciis nostris non haberi, sed ciuium fraudes legibus factas coerceri promeritis poenis; illatam ipsis populo que nostro iniuriam, vt meminimus supra dicere, pro inferentium diuersitate, vel gentium iure, vel eo modo, quem leges imperii publicae monstrant, vindicari.

VI

*Exempla in di-
uersis publica-
rum causarum
iuribus obuia.*

Illustrabimus rem exemplis promiscue ex omni iure petitis. Itaque vt a legibus publicarum causarum initium fiat, si quis ex nostratibus consobrinam in matrimonium duxerit, nostro quidem iure vetitum, sed in sponsae patria

tria ideoque in loco sponsalium nuptiarum que publice licitum, aut etiam a principe territorii illius privilegio impertito permiffum, non dubito, quin nouus maritus a fuo principe plecti atque illud matrimonium pro nullo haberi poffit. Nouerat enim legem fibi de confobrino in matrimonium non ducenda propofitam, et, cum ciuis effe non defiffet, in iuris patrii fraudem non poterat alterius ciuitatis morem induere aut exteri principis privilegio fponfae magis, quam fibi dato abuti. Mulierem nulli poenae obnoxiam effe confentio, vt puta nuptiarum tempore legibus nouae patriae, quam matrimonii cauffa elegerat, nondum obligatam. Nec tamen de iniuria iudicii conquereatur, quae conditionis fponfi nimis incuriofa fpe putati matrimonii excidit, cum viro eius facultatem non confecuto fine iure contracti, a quo reftitutio rerum coniugii cauffa datarum atque omnis damni dolo malo facti aestimatio exigi potefit. Quodfi vterque coniux legibus noftris ante nuptias fe omnino fubmiferit, atque in earum fraudem peregre contraxerit matrimonium, vterque eadem legis poena tenebitur. Noui, in propofita fpecie facilem veniam dari, et matrimonium initio nullum clementia principis ratum haberi. Non vero, quid benignitate principum fiat, fed quid pro legum feueritate fieri poffit, quaero. At quid in eo ftatuatur, qui duplex domicilium habeat, in quorum altero licitae fint eae nuptiae, in altero non fint? Hunc quoque cum vtriusque loci legibus praefitare obfequium debeat, in altero facti fui poenas daturum, nec iure iufti matrimonii ante impetratam principis gratiam fruiturum exiftimo. Si qui eo tempore, quo matrimonia apud Batauos abfque facerdotis minifterio inibantur, e patria noftra ciues Amftelodamum abiiffent, in fraudem noftrae legis coniugium initari, equidem

fuisse eos id impune laturos futuros que iudiciorum nostrorum auctoritate iuris connubialis ante *ισπολογίαν* subsecutam omnino participes haud arbitror. In qua sententia leges contra nimiam matrimoniorum a ciue cum ciue extra patriae initorum licentiam scriptae me confirmarunt. Equis vero matrimoniorum a subditis temporariis in vera sua patria secundum eius leges contractorum famam fugillet. Nempe illi hac tenus tantum parent, vt nihil illiciti negotii in loco suae commorationis apud nos faciant, et quod subditis temporariis pro tutela venia que rei faciendae imponitur, praestent: non vero se sua que omnia nostris legibus subiecerunt. Noui etiam ciues vxorem patriae, vnde adueniunt, legibus ductam iure retinent, nisi religio nostra eas nuptias etiam in aduenis damnet. Pariter cum lex est, vt in fundi dominio non succedat, nisi legitimus, si extraneus fundum possideat, quis filius sit legitimus, non ex nostro; neque enim praediis et solo iura nuptiarum scribuntur; sed ex lege ciuitatis, vbi pater domicilium habuit, iudicari oportet. In Francogallis aulico Germanorum principum ministerio admouendis matrinae originis nobilitas non requiritur: neque enim domi ea spectatur. At si nobilis Germanus ex Francogallica plebe mulierem ducat, liberi in Germania sentient omne damnum imparitatis. Quicquid tandem ex priuilegio venit, fines territorii eius, qui dedit, non egreditur, nisi mutuae humanitatis precaria ratione et comi obseruantia meritorum, nec vnquam maiorem in aliis terris vim habet, quam quae iuri publico non opponitur. Nobilis in Polonia non ideo apud nos Germanicae nobilitatis iure censetur, et quem Princeps Germaniae vi territorialis potestatis, non Imperatoris atque Imperii nomine, quo ipsi forte hoc liceat, nobilem facit, is in caeteris Imperii regionibus

bus veteri loco erit. Quomodo enim alter Princeps ferat, ordinem hominum in re publica, vel Caesaris codicillis cum damno iuris quaesiti non minuendum, aliena alterius ciuitatis lege turbati? Quod si, qui vicino Principi auitam suam nobilitatem probauit, illius iudicio decretum obtinuit, ne hoc quidem nostrae rei publicae iuri magis nocebit, quam res inter alios iudicata aliis proderit. Liquet ex his, quae ratio iuris publici et imperii et regionis habeatur, in vi legum ac decretorum extra ditionem ferentis aestimanda, et quibus opus sit cautionibus, ne iuri vel Imperii vel prouinciae fraus fiat. Qua de causa etiam Principes ab iniustis aliarum prouinciarum legibus decretis que se atque ciues et socios suos recte defendunt, vt cum manu magis, quam iure transeunti ad alia sacra, sed publice in Imperio nostro probata contra pacis Vuestphalicae sanctionum legitimae hereditates eripiuntur, aut vitima parentum voluntas portionem liberis lege debitam odio alienae religionis, nec iusta et vera exheredandi causa adscripta fraudantium non melioribus iudicum consiliis sustinetur. Sed harum rerum exempla, in quo numero tamen testamenta parentum familiarum que, vt Tucherorum in Noricis, pacta, ex quibus legitima salua est, non ponimus, sunt inuidiosa.

VII

Vertamus orationem ad delicta et poenas, de quibus magnae et frequentes controuersiae nascuntur ob legum in variis locis, vbi crimen inchoatum vel continuatum perpetratum que, vel vbi deprehensus sit reus atque vbi de eo iudicium habeatur, diuersitatem: opinantibus nonnullis poenam ex lege loci, qua quisque in ipso momento criminis siue ex consensu suo, siue pro statuentium iure reus fiat, indistincte sumi debere; aliis ad iudicii locum

*Diuersarum
legum de delictis et poenis contentio.*

respicientibus, in quo Princeps suum, non alienae legis arbitrium sequatur; quibusdam in conflictu legum prouincialium iuris Germanici communis auctoritatem illis omnibus in hoc publico iudicio potiozem habentibus; caeteris occasione rapientibus benignius responsum praebendi, quem ad modum in tali legum contentione Ordo noster pronunciat, mitissimam semper e diuersis statuendo poenam. Causam dixit illustris HOMMEL *Rhapsod. obs. 281.* et mihi quidem valde placere hanc Ordinis opinionem profiteor, primum, quod animum induxi meum, plus mitioribus poenis, quam atrocibus suppliciis effici, atque inter leges de criminibus scriptas non nullas iusto duriores esse, deinde quod ista sententia solidiori nititur fundamento, quam vulgo putatur. Aduers riorum rationes opportuno loco retundam. Nunc dicam breuiter, quod de rei consensu in poenam affertur, in poenis conuentis adeo que in priuato, non in publico iudicio verum esse, ex ea que conuentione, nisi illa in fraudem sui iuris vergere videatur, exteros nunquam non actionem daturus. At si reus siue domi, siue alibi deprehenditur, neque ad locum delicti aut ad domicilii iudicem remittitur, de cuius remissionis arbitrio iam non est animus constituere, laesi est, satisfactioem et poenam poscere, iudicantis, de postulati iustitia et magnitudine criminis arbitrari: neque enim liberae gentes stant altera alterius iudicio. Itaque princeps, qui iudicio praeest, mitiorem poenam, quam quae in loco commissi delicti statuta sit, sua lege minatus hac animi sui sententia non discedet: nec tamen supplicium grauius atque atrocius ex suae legis obseruantia sumet, cum minor poena poscitur a populo laeso. Quae iuris gentium regula etiam in eo casu non fallit, si, qui deliquerat, deprehensus in tertio loco inde aufugerit, et a iudice domicilii repertus neque ad locum delicti, neque ad priorem iudicem remitta-

ta-

tatur. Nam tum quoque nulla laeso iniuria fit non minorem statuendo poenam, quam reus in loco primae deprehensionis luiturus fuisset. Quid vero? si laesa gens in hoc nostro iudicio non acquiescat? Si facinorosum, civem inprimis suum, ut domestica lege puniri possit, repossat? Equidem aut maioris poenae dictandae, aut, ut ea domi fugienti alterius civi dictari possit, remittendi rei necessitatem naturali gentium iure constitutam esse non arbitror. Licet enim etiam eos, qui deliquerunt, contra maiorem saevitiam, quam opinione nostra pomeritam, patrocinio suo tutela que defendere. Sed gens laesa iudicans sibi iniuriam fieri iure belli utetur. Inter Germaniae Principes utique Imperatoris futura esset cognitio. Quem forte in hac legum diversitate, neque hanc neque alterius, sed Caesarei, id est, iuris communis poenam ad satis faciendum necessariam reputaturum esse non coniciunt, qui in hac criminalium legum in diversis locis varietate semper poenam iuris communis dictandam esse constituunt. Vnum addam, si de sensu iuris communis controversa enascatur, ut in lege de furtis, de homicidiis, atque in multis aliis capitibus, et aliam in loco delicti commissi, aliam in loco iudicii, non homines privati, quorum opiniones nihil efficiunt, sed legislatores et usus interpretationem probauerint, pariter benigniorem sententiam secus, quam in civili iudicio, iisdem de rationibus praefendam videri.

VIII.

Longe frequentiores sunt legum privatarum contentiones. Igitur quid in testamentis et hereditatibus, in contractibus et negotiis vinorum, denique in ipsis privatarum causarum actionibus et iudiciis ius alterius civitatis valere possit ac debeat, et quam sollicitè considerari oporteat, utrum personae an rei directe scripta sit, aut
ma-

*Privatarum
causarum
aliena lege in-
dicandarum
exempla. For-
ma testamen-
torum.*

maxime negotio atque actui formam imposuerit et quasi impresserit lex, illustrioribus quibusdam exemplis demonstrare allaborabimus. Nulla fere intricatior et celebrior disputatio, quam quae de forma et solennitatibus testamenti, neque in testatoris domicilio, neque in loco, in quo sita sunt bona, conditi instituitur. Equidem utrum testator de quibusque bonis testari, quem heredem, quos legatarios nominare potuerit, ex legibus decretis que partim in personam, partim in res eius scriptis iudicandum existimo; caeterum externas testamenti solennitates, si eas omnes adhibuerit, quas lex patriae aut locorum, in quibus praedia sita sunt, observari praecipiat, bonum factum esse. Legato in primis arbitror, scrupulosam patrii iuris observantiam optime consequenturam. Si quis tamen omnibus iis neglectis eam formam seruet eamque modum, quem lex loci, in quo testatur, constituerit, aut utentium ibi mos introduxerit, hodierno quidem iure testamentum non iniustum videtur. Hanc sententiam pragmatici tenent atque usus firmat. Sed ea, quod magis est, idoneis etiam rationibus defendi potest. Quae ex Romanis legibus repetuntur, nihil ad rem faciunt. Nihil certius est, quam Quiritium iure contrariam opinionem praevaluisse. Nempe testamentum apud Romanos erat lex populi testatore rogante condita. Hodierna testamenta aliis moribus aestimantur, ut quae, si hoc verbo abuti licet, nunc fere facta sunt iuris gentium, id est, apud cultiores populos tantum non omnes publice introducta et approbata. Itaque veritatem magis ultimae voluntatis spectamus, quam solennitatem. Hanc solennitatem observationem una sola de causa exigimus, ut nempe vera et seria testatoris voluntas exinde intelligatur, non etiam, ceu olim Romani, ad antiqui moris imaginem exprimendam.

VIII

In successione autem ab intestato lex loci, ubi defunctus domicilium habuit, ea tenus praeualet, ut ex ea succedatur in omnia bona mobilia, quae ex conditione personae legem accipiunt et ibi esse dicuntur, ubi quis domicilium et rerum suarum summam collocavit. Haec vulgaris rerum mobilium existimatio non tantum omnium iure consultorum veterum ac recentiorum consensu, sed validissimis etiam rationibus tum ex iure civili, cum ex ipsa eorum bonorum natura petitis firmata. vid. in primis BVRGVNDVS l. 1. p. 21. IOH. A SANDE *Dec. Fris.* lib. III. tit. 8. def. 7. COLERVS *de processu execut.* p. 2. c. 3. n. 30. CARPZOV. *decis. illustr.* I. n. 3. et *def. forens.* P. I. *const.* 28. def. 9. P. II. *const.* 14. def. 3. et 54. *nec non const.* 23. def. 10. et 13. et P. III. *const.* 38. def. 16. HERTIVS l. 1. *sect.* III. §. 6. quo loco etiam plures laudavit. Si quis domicilium non habeat, res mobiles eius personam comitantur; si duo vel plura domicilia, rationis est, credere bona mobilia esse in eo, ubi reperiuntur. Nam ut etiam in res mobiles actionem in foro rei sitae institui possent, usus tandem (dubito ob l. 2. C. *ubi in rem agi* auctoritatem, apud Romanos?) introduxit. v. BERGER quando *Resolut. leg. obst.* p. 122. Vtique vero, quae domini destinatione et perpetui usus gratia in aliquo praedio habentur, cum quasi praedii partem faciant, eiusque naturam induisse videntur, immobilium iure censentur. Res incorporales, quanquam proprie neque mobiles, neque immobiles, praeter eas, quae soli partes sunt, et de quibus diligenter MENCKENIVS egit *Syst. Iur. Civil. sec. Ord. Pand.* lib. I. tit. IX. §. 12. vera et communis interpretatio genere bonorum mobilium comprehendit. Breuiter et bene BVRGVNDVS l. 1. p. 22. *nomina et actiones loco non circumscribuntur, quia*

Vis alienae legis in iure hereditario pro rerum diversitate.

sunt incorporales. In haec igitur omnia bona, nisi quid singulare conuenerit, ex domicilii lege, cui paruit defunctus, succeditur. At in rebus soli videndum est, an legem iis scripserit dominus territorii, qua ad alium illae heredem successorem que perueniant. Qua ratione ciuis Saxonicus, qui Dresdae positas lares atque in Franconia praedium habet, successorem in praedio ex lege Franconica, caeterorum bonorum heredem ex nostra vel etiam ex vrbsi statuto relinquit. Quod si Dresdae petitur hereditas, nonne tenebitur iudex Franconici territorii legem ratione praedii obseruare? Beneficiorum non memini. Nam beneficiariae leges praeter eas, quae clientibus subditis a principe suo feruntur, aut quibus etiam dominorum libertas de praediis in alterius territorio sitis disponendi circumscribitur, sunt nudae conuentiones, e quibus tamen ius vel ipse dominus dicit, et, dummodo hic dominii iuris dictionis que clientelaris limites non egressus sit, Princeps, penes quem territorii eius potestas est, iudicata a Paribus haud grauate exequitur.

X

*Qua lege ius
contractuum
et praescriptio-
num regatur?*

Ius etiam in loco contractus de contrahendi negotii forma statutum Princeps alterius ciuitatis in iudicando respiciet, et ex contractu eius loci lege perfecto actionem dabit, nisi alteruter contrahentium aut vterque in id, quod ipsi vetitum erat, consenserit, aut dies actionis exierit. Quam vero legem praescriptionis sequetur princeps in altero territorio iudicans? Suam, an loci, vbi contractus est initus? Vtique suam. Etenim actioni praescribitur, quod ex legibus iudicialiis est. His autem quisque in eo iudicio, in quo litigat, se submittit. Quod si tamen ad nos migrauerit, veteri sede relicta, qui

qui in foro prioris domicilii praescribere actioni nondum potuisset, intra quadriennium sane petitio illa restituetur. Non iuvat plura ex iis exemplis commemorare, quae magno numero collegit HERTIVS, neque etiam multitudinem eorum relatis omnibus iis, quae nobis in ipso rerum usu frequentissime obuenerunt, augere. Finiam disputationem in ea controuersia, cuius nuper actum iudicium de toto genere sollicitum reddidit, in qua omnium regularum cautionumque propositarum necessitas apparebit.

XI

Vir nobilis in ditioe his terris proxima tantam vim aeris alieni confluauerat, ut argentibus tandem creditoribus curia regiminis, cui parere debebat, et cuius sub potestate lares posuerat, omnem ipsi bonorum suorum alienationem ex lege Principis interdiceret. Ecce uero! adest qui litteras cambiales proferat, et medios inter tractatus concedendae remissionis vel publica auctoritate cum se et obaerati creditoribus institutos, nisi ipsi satis fiat, malam mansionem minetur. Quid ille? Cesso sui debitoris nomine, quod bonum esse importunus creditor nouerat, illa difficultate se expedit. Mox uero ab aliis non liberatus et multitudine creditorum, quibus soluere non potest, obrutus bonis suis omnibus cedit. Fit creditorum publica conuocatio: curator bonis datur. Hic nomina in Electorali Saxonia exacturus quibus pars aeris alieni expungi possit, cessionem eorum communi debitori factam comperit, vigilantem etiam cessionario breui solutum esse. Excitatus ab iratis creditoribus in factum actionem contra hunc cessionarium mouet. Contendit in suprema Curia Lipsiensi, ubi eum conuenerat, nullum atque irritum esse omne

Species singularis: cessionis nominis in alieno territorio interdicta.

cessionis negotium, cum illi, qui cessisset, iam eo tempore bonorum suorum alienatio interdicta fuisset. Laudat legem iudicariam nostram repetitae praelectionis ad tit. LI. cum qua lex Principis interdicens P. I. cap. 38. §. 4. ad verbum consentiat. Decisionem XXV. nobis an. 1748. publicatam allegat. Ostendit, l. 6. §. 7. *D. quae in fraudem creditorum* adeo quae etiam iuris communis auctoritate, qui post bona possessa debitum sibi receperit, hunc in portionem vocandum exaequandum quae caeteris creditoribus: neque enim debuisse praeripere post bona possessa, cum iam par conditio omnium creditorum facta esset: possessa autem bona videri iam tum, cum debitori eorum alienatio ob aeris alieni magnitudinem interdicta sit. BERGER. *Elect. Discept. for. Supplem. P. II. p. 842.* GRIEBNER. *Discours über die Chur-sächsische Processordnung ad Tit. LI.* Quod ab aduersario opponatur, cesso debitori solutionem non esse vetitam, id quidem, vt cessus solutione cessionario facta liberatus sit, non vero, ne accepta pecunia a cessionario reposci possit, efficere. Tota non facti, sed iuris controuersia in eo erat, quam vim alterius ciuitatis lex atque exteri Principis debitori cedenti omnem bonorum suorum alienationem interdicens decretum in Serenissimi Electoris territorio haberet. Videndum igitur erat ac cognoscendum, cessus debitor an principi interdicens omnino subsuisset? quae bona post interdictum alienata essent, vtrum in obaerati domicilio extitissent atque ex personae conditione legem accepissent? num; fraus iuri nostro publico facta ostendi posset? an lex in Saxonia-electoralis lata petitioni actoris obsisteret? Enimvero obaerato, qui cesserat, alienatio bonorum a Principe suo fuerat vetita: cessum debitoris, quanquam hic non minus, ac cessionarius Electoralis Saxoniae cuius erat, atque in territorio

ritorio Electoris nostri lares habebat, nomen iuris tamen intellectu in obaerati creditoris domicilio extiterat, adeoque lex huic de bonis suis in vniuersum scripta ad actionem cessam vel venditam procul omni dubio pertinebat: denique nihil in fraudem iuris factum erat, quin nostra lex iudiciaria ad tit. LI. cum illa peregrina amicissime conspirabat. Quae omnia cum reperirentur, in suprema Curia Lipsiensi lis iudicata est secundum actorem, et cessionarius ad pecuniam, quam ab obaerati debitore cesso acceperat, vniuersati creditorum reddendam damnatus. Nam et ratio legis Politicae anno 1577. toti imperio scriptae tit. 22. §. 4. qua principes obaeratorum in territoria sua fugientium bona ab iis requirere et *vniuersitati creditorum* seruare ac custodire iubentur, et argumentum a prodigo, cui suus Princeps bonis interdixerit, in hac causa valere videantur. Nec tamen diffiteri licet, contrariam placuisse sententiam, illustri Prouocationum Senatui m. Aprili 1773.

00 A 6448

ULB Halle

3

002 928 140

27

DE VI
LEGVM ET DECRETORVM
IN TERRITORIO ALIENO

ILLVSTRIS I. CTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE

IOH. THEOPHILO SEGERO

EIVSDEM ORDINIS ET SVPREMAE IN PROVINCIA
CVRIAE ASSESSORE ATQVE ANTECESSORE

A. D. XXII. MAII AN. CIOIOCCCLXXVII

H. L. Q. C

DISPVTABIT

CAROLVS GODOFREDVS VVOLF

LIPSIENSIS

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA

Car. Wolf

